

Warszawa, 2008-06-

MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI

HORgmo/070/10/08

Pan Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

W nawiązaniu do pisma z dnia 21 maja 2008 r., znak: BPS/DSK-043-483/08, przy którym przekazany był tekst oświadczenia złożonego przez senatora Grzegorza Wojciechowskiego przedstawiam następujące wyjaśnienia.

Odnosząc się kolejno do postawionych pytań informuję, iż art. 57 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o zmianie ustawy o nasiennictwie oraz ustawy o ochronie roślin wprowadza zakaz dopuszczania do obrotu na terytorium RP materiału siewnego odmian genetycznie zmodyfikowanych. Odnosząc się do pytania w sprawie podjęcia przez rząd działań zapobiegających nielegalnemu wwozowi nasion GMO na potrzeby własne, co zdaniem pana senatora stanowi obchodzenie przepisu art. 57 ust. 3, informuję uprzejmie, że artykuł ten dotyczy wyłącznie obrotu, zdefiniowanego w art. 2 pkt. 19 przedmiotowej ustawy. Obrót materiałem siewnym mogą prowadzić przedsiębiorcy wpisani do rejestru przedsiębiorców dokonujących obrotu materiałem siewnym (art. 54) i rolnicy prowadzący obrót materiałem siewnym wytworzonym w posiadany gospodarstwie (art. 54a). Rolnicy sprowadzający z krajów ościennych materiał siewny na „własne potrzeby” nie mieszczą się w definicji prowadzących obrót, zatem przepis zakazujący wprowadzania do obrotu materiału siewnego genetycznie zmodyfikowanego nie dotyczy takich rolników.

Ponadto, zaznaczyć należy, że zakres przedmiotowy ustawy o nasiennictwie obejmuje:

- 1) sprawy rejestracji odmian gatunków roślin uprawnych oraz gatunków roślin uprawnych, których materiał siewny jest używany do uszlachetniania gatunków określonych w załączniku nr 1 do ustawy;
- 2) zasady wytwarzania i oceny materiału siewnego, w tym materiału rozmnożeniowego i nasadzeniowego, a także materiału szkółkarskiego, odmian gatunków roślin uprawnych, o których mowa w pkt 1, oraz gatunków i odmian roślin użytkowanych jako rośliny ozdobne;
- 3) zasady obrotu i kontroli materiału siewnego odmian gatunków roślin uprawnych określonych w załączniku nr 2 do ustawy oraz gatunków i odmian roślin użytkowanych jako rośliny ozdobne;

2008.06.08

- 4) zasady wytwarzania, oceny oraz obrotu i kontroli materiału siewnego odmian gatunków roślin rolniczych objętych systemami oceny określonej przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), nieprzeznaczonych do obrotu na obszarze Unii Europejskiej,

- co jest wdrożeniem na grunt prawa krajowego przepisów wspólnotowych dotyczących nasiennictwa. Sprawy uprawy roślin transgenicznych nie są uregulowane na poziomie wspólnotowym w przepisach dyrektyw nasiennych. W tej sytuacji ustawa o nasiennictwie nie może regulować tej kwestii i tym samym nie może być podstawą podejmowania przez służby kontrolne działań o charakterze interwencyjnym, jeżeli nie mają one do tego stosownych uprawnień.

Uprawa roślin genetycznie zmodyfikowanych jest sprawą spotykającą się z dużym zainteresowaniem społecznym w kontekście tak negatywnym jak i pozytywnym. Mając na względzie możliwe konsekwencje związane z niekontrolowanymi uprawami roślin transgenicznych informuję uprzejmie, że w chwili obecnej trwają prace nad przepisami określającymi zasady prowadzenia upraw roślin genetycznie zmodyfikowanych w warunkach polskich. Przepisy te będą stanowiły część ustawy *Prawo o organizmach genetycznie zmodyfikowanych*, która opracowywana jest w Ministerstwie Środowiska. Określenie zasad prowadzenia takich upraw i nałożenie na rolników obowiązku ich zgłaszania, zachowania izolacji przestrzennej i postępowania w trakcie ich ewentualnego prowadzenia może zapobiec negatywnym skutkom i przede wszystkim pozwoli na kontrolę miejsc, w których będzie prowadzona uprawa.

Wraz z nowymi przepisami zostaną zmienione przepisy określające zadania kompetencyjne Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa. Nowe przepisy umożliwią Inspekcji wejście na tereny prywatnych pól, pobranie próbek i skontrolowanie ich na obecność modyfikacji genetycznej.

Odnosząc się do postulatu w sprawie egzekwowania zakazu prowadzenia upraw w chwili obecnej informuję, iż próba wprowadzenia zakazu upraw GMO poprzez przygotowanie przez poprzedni rząd przepisów o tworzeniu specjalnych stref, w których taka uprawa byłaby możliwa skończyła się niepowodzeniem. Zgodnie z ideą Wspólnoty Europejskiej istotą środków koegzystencji jest współistnienie, a więc umożliwienie równoległego uprawiania roślin GM i roślin tradycyjnych. Komisja Europejska oceniając poprzedni projekt ustawy *Prawo o GMO* zarzuciła Polsce, że nie można mówić o koegzystencji upraw GM i upraw tradycyjnych, jeżeli z góry zakłada się ingerencję władz poprzez wyłączenie pewnych obszarów z możliwości prowadzenia upraw.

Przy tej okazji należy również nadmienić, że niepowodzeniem zakończyła się sprawa wyjaśnień pomiędzy Polską a Komisją Europejską w sprawie zakazu prowadzenia obrotu materiałem siewnym odmian GM. Komisja Europejska skierowała już przeciwko Polsce sprawę do Trybunału Sprawiedliwości (sprawa C-185/2008). Jeżeli Polska w dalszym ciągu będzie obstawała przy utrzymaniu niezgodności krajowych przepisów z Dyrektywami UE należy liczyć się z wyrokiem Trybunału i poważnymi konsekwencjami finansowymi.

W sprawie ustawy o paszach informuję, iż również mając na względzie zaawansowane postępowanie pomiędzy Komisją Europejską a Rzeczpospolitą Polską oraz liczne protesty producentów krajowych obawiających się o swoją przyszłość i przewidujących ogromne komplikacje wynikające z braku surowców białkowych, które mogłyby zastąpić soję genetycznie zmodyfikowaną, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi opracował projekt ustawy o zmianie ustawy o paszach, który przesuwając do dnia 1 stycznia 2012 r. termin wejścia w życie zakazu wytwarzania, wprowadzania do obrotu i stosowania w żywieniu zwierząt pasz genetycznie zmodyfikowanych oraz organizmów genetycznie zmodyfikowanych przeznaczonych do użytku paszowego.

Przesunięcie terminu wejścia w życie zakazu określonego w art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o paszach, a nie jego całkowite uchycenie, jest wyrazem ostrożnego stanowiska Polski w odniesieniu do stosowania GMO, a równocześnie pozwala na zachowanie konkurencyjnej pozycji krajowym producentom żywności zarówno na rynku krajowym jak i na rynkach zagranicznych. Projekt ustawy o zmianie ustawy o paszach został przyjęty na posiedzeniu Rady Ministrów w dniu 12 maja 2008 r. i skierowany do prac parlamentarnych.

W sprawie popierania działań Austrii, Węgier czy Grecji o utrzymanie przez nich krajowych zakazów informuję, że Polska opowiadała się konsekwentnie przeciwko projektom decyzji Komisji Wspólnot Europejskich i Rady UE w sprawie np. zniesienia tymczasowego zakazu stosowania i sprzedaży w Austrii zmodyfikowanej genetycznie kukurydzy *Zea mays* L. linii T25 oraz *Zea mays* L. linii MON810. Tym samym Polska popierała starania Austrii o utrzymanie na jej terytorium zakazu sprzedaży i stosowania ww. odmian zmodyfikowanej genetycznie kukurydzy w przemyśle paszowym i do produkcji żywności. Starania Austrii o utrzymanie zakazu poparło jednak tylko 14 Państw Członkowskich UE, za mało by osiągnąć kwalifikowaną większość głosów. A zatem zgodnie z procedurą regulacyjną ustanawiającą warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji, to do Komisji Wspólnot Europejskich należy podjęcie ostatecznej decyzji o przyjęciu proponowanych środków wykonawczych. Prawdopodobnie sprawa ta nie będzie już przedmiotem dyskusji na forum wspólnotowym. Należy podkreślić, że Austria nie wprowadziła całkowitego zakazu stosowania wszystkich produktów GM tak jak wprowadziła to Polska – czyli sprzecznie z prawem wspólnotowym. Dlatego też nie można stawiać znaku równości pomiędzy działaniami Austrii i Polski. Jeżeli Polska podjęłaby starania o wprowadzenie zakazu wykazując stosowne wyniki naukowe, uzyskane najlepiej podczas własnych badań, wówczas miałyby szansę tak jak Austria czy Węgry wprowadzić czasowy zakaz obrotu danym produktem i zyskać czas i argumenty na wyjaśnienie tej sytuacji w postępowaniu z Komisją Europejską. Większość Państw Członkowskich UE wprowadzających tymczasowe zakazy stosowania produktów GM kieruje się względami politycznymi, głównie niechęcią własnego społeczeństwa do wykorzystywania produktów biotechnologicznych w praktyce. Jednak wszystkie państwa, które takie zakazy wprowadzały prowadziły badania naukowe w kierunku wykazania potencjalnych negatywnych skutków użytkowania poszczególnych produktów GM dla zdrowia ludzkiego lub środowiska. Zgodnie z prawem wspólnotowym państwo może wprowadzić na swoim terytorium zakaz, jeśli uzyska nowe lub dodatkowe informacje mające wpływ na ocenę ryzyka dla środowiska lub w wyniku ponownej oceny posiadanych wcześniej informacji na podstawie nowych lub dodatkowych danych naukowych, ma uzasadnione podstawy, aby uważać, że organizm genetycznie zmodyfikowany, wchodzący w skład produktu, który prawidłowo zgłoszono i dla którego uzyskano zezwolenie, stanowi ryzyko dla zdrowia ludzkiego lub środowiska naturalnego. Należy nadmienić, że każdy zakaz wprowadzony przez dane Państwo Członkowskie UE musi uzyskać akceptację większości pozostałych Państw Członkowskich UE i Komisji Wspólnot Europejskich, aby mógł być utrzymany. Przed podjęciem decyzji analizuje się wyłącznie nowe dowody naukowe uzasadniające wprowadzenie zakazu. Bez dostarczenia stosownej dokumentacji naukowej nie ma mowy o przeciąganiu postępowania. Komisja wyda w takiej sytuacji decyzję nakazującą zniesienie zakazu bez konsultowania sprawy z Europejskim Urzędem ds. Bezpieczeństwa Żywności. Niestety Polska nie dysponuje wynikami badań, które pozwoliłyby na przekonanie Komisji i innych Państw Członkowskich UE o celowości ograniczenia stosowania dowolnego produktu GM na terytorium naszego kraju lub jego części.

W sprawach znakowania żywności i pasz genetycznie zmodyfikowanych, informuję, że produkty te podlegają obowiązkowi znakowania zgodnie z przepisami Rozporządzenia 1829/2003/WE w sprawie genetycznie zmodyfikowanej żywności i paszy oraz rozporządzenia 1830/2003/WE w sprawie śledzenia obecności produktów genetycznie zmodyfikowanych w łańcuchu produkcyjnym i ich znakowania.

Produkty (żywność i pasza GM) znakuje się w następujący sposób:

- a) jeżeli żywność lub pasza składa się z więcej, niż jednego składnika, określenie "genetycznie zmodyfikowane" lub "wyprodukowane z genetycznie zmodyfikowanego (nazwa składnika)" pojawia się w wykazie składników w nawiasie, obok przedmiotowego składnika;
- b) jeżeli składnik jest oznaczony za pomocą nazwy kategorii, określenie "zawiera genetycznie zmodyfikowany (nazwa organizmu)" lub "zawiera (nazwa składnika) wyprodukowany z genetycznie zmodyfikowanego (nazwa organizmu)" pojawia się w wykazie składników;

c) jeżeli nie istnieje wykaz składników, określenie "genetycznie zmodyfikowane" lub "wyprodukowane z genetycznie zmodyfikowanego (nazwa organizmu)" umieszcza się wyraźnie na etykiecie;

d) oznaczenia określone w lit. a) i b) mogą pojawiać się w przypisie do wykazu składników. W tym przypadku, należy je wydrukować czcionką przynajmniej tej samej wielkości, co wykaz składników. Jeżeli nie istnieje wykaz składników umieszcza się je na etykiecie;

e) jeżeli żywność lub pasza jest oferowana do sprzedaży konsumentowi końcowemu w postaci wstępnie niepakowanej, lub wstępnie pakowanej w niewielkich pojemnikach, z których największa powierzchnia mierzy mniej niż 10 cm², informacje wymagane na podstawie tego ustępu należy w sposób trwały i widoczny umieścić albo na etykiecie wystawowej żywności, albo bezpośrednio obok niej, lub na opakowaniu czcionką na tyle dużą, by można było łatwo ją odnaleźć i odczytać.

2. Poza wymaganiami etykietowania określonymi w ust. 1, etykieta powinna również wskazywać wszelkie właściwości lub własności w sposób określony w zezwoleniu, w następujących przypadkach:

a) jeżeli żywność odbiega od jej tradycyjnego odpowiednika w zakresie następujących właściwości lub własności:

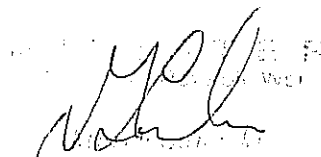
- ⇒ składu,
- ⇒ wartości i skutków odżywczych,
- ⇒ zamierzonego używania żywności,
- ⇒ skutków dla zdrowia określonych grup populacji;
- ⇒ jeżeli żywność może podnosić zagadnienia etyczne lub religijne.

3. Poza wymaganiami dotyczącymi etykietowania określonymi w ust. 1 oraz metodami etykietowania określonymi w zezwoleniu, etykietowanie środków spożywczych wchodzących w zakres niniejszej sekcji, które nie posiadają tradycyjnego odpowiednika powinno zawierać właściwe informacje dotyczące charakteru i właściwości przedmiotowej żywności.

Znakowanie jest obowiązkowe dla produktów zawierających od 0,9 % modyfikacji genetycznej. Obowiązku znakowania nie stosuje się, jeżeli produkty zawierają organizmy genetycznie zmodyfikowane w ilości nieprzekraczającej 0,9% i zawartość tych organizmów jest przypadkowa lub technicznie nieunikniona.

Oznakowanie jest jednym z elementów podlegających kontroli i służby kontrolne (m.in. Państwowa Inspekcja Sanitarna, Państwowa Inspekcja Weterynaryjna, Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych) podczas kontroli sprawdzają prawidłowość znakowania dla produktów genetycznie zmodyfikowanych. W stosunku do produktów, które nie są oznakowane, natomiast istnieją podejrzenia, że mogą to być produkty genetycznie zmodyfikowane, inspekcje pobierają próbki kontrolne celem wykonania analiz na obecność GMO.

Podkreślić należy, że nie istnieje prawny obowiązek znakowania produktów pochodzących ze zwierząt karmionych paszami GMO. Inicjatywa utworzenia takiego przepisu wielokrotnie pojawiała się podczas dyskusji prowadzonych na szczeblu UE, gdyż kwestie te jeżeli już, to będą uregulowane na poziomie Wspólnoty – indywidualne kraje nie mają kompetencji do regulacji tych kwestii. Istnieje jednak możliwość utworzenia na poziomie kraju, po uprzednim notyfikowaniu tego zamiaru KE, systemu znakowania „wytworzone bez udziału GMO”. Z taką inicjatywą wystąpili już Niemcy, proponując odpowiedni znak na swoich produktach.

Handwritten signature and official stamp of the State Veterinary Administration of Poland. The stamp includes the text "Państwowa Inspekcja Weterynaryjna" and "Województwo Śląskie".